

Nr 145

Av fru **Fränkel m. fl.**, om visst statsbidrag till Göteborgs högre samskola.

(Lika lydande med motion nr 103 i Första kammaren)

Göteborgs högre samskola grundades år 1901 som ett privat läroverk och erhöll år 1905 rätt att anordna studentexamen. För närvarande består skolan av en lägre avdelning (klass 1—6) jämte en därtill knuten förskola, grundskolans högstadium, fackskola samt gymnasium. Den lägre avdelningen åtnjuter icke något statsbidrag. För grundskolans högstadium och gymnasiet utgår statsbidrag i form av viss kvotdel av lärarlöner och lärarpensioner.

De som grundade skolan leddes av rent ideella bevekelsegrunder. Skolan fick också från begynnelsen karaktären av en reform- och experimentskola. De grundläggande idéer som framfördes i uppropet vid skolans bildande, är alltså vägledande för skolans verksamhet. Inom skolan användes sådana metoder som stimulerar eleverna till självverksamhet. Hänsyn tas till elevernas individuella anlag och behov. De estetiska ämnena och det praktiska arbetet tillmäts stor betydelse för utveckling av fantasi och känsla. Teckning, slöjd, modellering, musik, rytmik och dramatik med speciallärare från första årskursen läggs i den lägre avdelningen inom schemats ram på bestämda veckotimmar eller alternativt som övertimmar av frivillig karaktär. Denna fostran kan få sin fortsättning i en estetisk linje på skolans högre stadier. Religionsundervisningen är sedan skolans tillkomst konfessionslös, vilket även har underlättat ett omhändertagande av barn utanför den svenska statskyrkan.

Skolans lägre avdelning har särskilt intresserat sig för de pedagogiska metoder, som utformats av den italienska läkaren Maria Montessori. Undervisning enligt Montessori-metoden, som bedrivits sedan 1935 i vissa klasser samt i förskolan, har visat sig befördra elevernas aktivitet, självverksamhet och initiativförmåga samt möjliggöra en långt driven individualisering. Detta har skapat en skolmiljö som är särskilt gynnsam för ömtåliga barn. Sådana barn har kunnat hänvisas till skolan av ungdomspsykiatriska kliniken i Göteborg.

Vid Göteborgs universitets pedagogiska institution har Montessori-undervisningen studerats i en efterundersökning av elever i högre årskurser, som tidigare undervisats enligt Montessori-metoden resp. traditionell metod samt i beteende- och metodundersökningar. Observationsstudier i förskole- och lågstadielklasser med Montessori-metod pågår. I anslutning till ett seminarium vid pedagogiska institutionen

ägnat disciplinfrågan och andra frågekomplex i förhållandet lärare-elev har även Montessori-klasser studerats ur denna aspekt. De vidgade gränserna för klassammansättningen, som ger ökade möjligheter till större social gemenskap och hjälpsamhet — något som är karakteristiskt för Montessori-metoden — kommer också att bli föremål för studium. Systemet med vidgade åldersgränser (s. k. vertikalklasser) har prövats sedan 1965 i klasserna på lågstadiet och kommer från och med läsåret 1968—1969 att omfatta 3 årskurser i samma klassavdelning. Sådana vertikalklasser planeras även för mellanstadiet.

I skolöverstyrelsens petita (27: 4 ff.) framhålles: »Det finns all anledning att för grundskolans räkning ta vara på de erfarenheter, som ett studium av en konsekvent tillämpning av Montessori-pedagogiken kan ge. Samskolan erbjuder nämligen ett utomordentligt tillfälle till vetenskaplig granskning av denna pedagogik genom den samverkan med den pedagogiska institutionen vid Göteborgs universitet som redan äger rum och som kan utvidgas och fördjupas.» I sammanhanget förtjänar även uppmärksammas att statsutskottet funnit en vidare utveckling önskvärd av samarbetet mellan lärarhögskolan och samskolan i Göteborg. Det heter i dess utlåtande nr 160 år 1967: »Utskottet, som haft tillfälle att ta del av synpunkter även från företrädare för Montessori-pedagogiken i Sverige, finner det önskvärt att man i det pedagogiska forsknings-, utvecklings- och undervisningsarbetet söker sammansmälta och nyttiggöra vad enskilda pedagogiska riktningar kan erbjuda av erfarenheter och idéer. En vidareutveckling av det samarbete som redan förekommer mellan lärarhögskolan i Göteborg och Göteborgs högre samskola just inom Montessori-pedagogikens fält synes vara en väg att i denna lärarhögskolas pedagogiska verksamhet ta till vara vad Montessori-metoden kan erbjuda.» Utskottet framhåller, att det finner det önskvärt att en sådan vidareutveckling kommer till stånd.

Enligt skolöverstyrelsens uppfattning fyller den verksamhet, som bedrivs i årskurserna 1—6 vid Göteborgs högre samskola, väl förutsättningarna för statsbidrag till privata skolor, sådana dessa förutsättningar angivits i propositionen 1962: 54 (s. 366 f.).

För att skolans program skall kunna fullföljas krävs att även den lägre avdelningen har ekonomiska möjligheter att fortbestå. Statsbidrag ger därutöver möjlighet till utbyggnad av verksamheten med Montessori-undervisningen även på högre stadier efter fortbildning av lärare. Auskultationsverksamheten som senaste läsåren mottagit lärare från alla skolstadier och regelbundet lärarkandidater från speciallärarlinjen vid lärarhögskolan i Göteborg (ca 100/år), kan ytterligare utbyggas.

Anslaget har av skolöverstyrelsen beräknats till 165 000 kronor.

Med stöd av ovanstående hemställes,

att riksdagen måtte besluta anvisa ett anslag av 165 000 kronor till Göteborgs högre samskola för den lägre avdelningen (årskurs 1—6).

Stockholm den 19 januari 1968

Ingegärd Frænkel (fp)

Stellan Arvidson (s)

Ove Nordstrandh (h)

Sven Gustafson (fp)
i Göteborg